

POLGÁRTÁRSÁK

támogassuk a honi ipart, minek nekünk a cseh, német s morva munkásokat hizlalni, míg saját magyar munkásainknak koplalni kell.

TALPRA MAGYAR!!

a mit az országban megszerezhetünk, ne vegyük meg az országunk kivál. Az alant felsorolt árak a legújabb kiadásban itt oly jutányosan kaphatók, hogy egy magyar polgár sineas utalva, szükségletét más országból fedezze. Következő fehéreművek ugyanazon árban mint, vagy mérték szerint is készíttetnek. 1 finom chiffon, oxford v. gy. seifer-vászonn...

Földvári J. vászonkereskedő és fehéreművek gyára, alapítottát 1873-ban, ezelőtt szervita-tér, most város-ház-tér 9. sz. Budapest.

METZ M. Budapest, szervita-tér 5-dik szám. Ajánlja ujon nyitott bizományi gyári raktárát...

Nyelvtanok, szótárak, társalgási kézikönyvek.

- A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: Ballagi Mór. Új teljes német és magyar szótár. I. Német-magyar rész, ötödik kiadás 7 ftt. Félbör-kötésben 8 ftt.

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadásában Budapestben megjelent és minden könyváruháznál kapható — az osztr. tartományok számára SZELINSZKI GYÖRGY cs. kir. egyet. könyváruháznál Bécsben I., Stefansplatz Nr. 6.

Mezei gazda népszerű vezérkönyve.

A mostani viszonyokhoz alkalmazva. Földbirtokosok, gazdatisztek s földmivesek használatára; de kiváltképen a magyar földmivelő nép számára, különös figyelembevételével annak, miképen lehet és kell a gazdaságot czélszerűen rendezni, lehető legjövődelmesebb fokra emelni és csinosítani.

GALGÓCZY KÁROLY. Ötödik kiadásban átízte és bővítette. Dr. FARKAS MIHÁLY. Első kötet: Földmivelés. Második kötet: Állattenyésztés.

A cs. kir. szabadalm. 2991 KÖSZVÉNY-SZESZ

általánoson klosterneburgi GICHTFLUID név alatt ismert (a rendőri egészségügyi laboratorium által megvizsgálva és a cs. kir. szabadalom valamint a törv. bejegyzett védjegy által forgalma biztosítva) valóságos különlegesség: KÖSZVÉNY ÉS CSÜZ, test, izom és idegyengeség, az egyes ízüek b... test, izom és idegyengeség, az egyes ízüek b... test, izom és idegyengeség, az egyes ízüek b...

ESKÖR (EPILEPSIA). Csalhatatlan gyógyszer dr. Killisch-től, Drezdában; avas érdem-éremmel kitüntetve. Tudakozások a következő czim alatt: E. Schuler, Spediteur in Deutsch-Avicourt, zur Abgabe an C. Killisch. 3174

PETRARCA ÖSSZES SZERELMI SZONETTJEI

Radó Antal. Kiadja a Kisfaludy-Társaság. Ára diákkötésben 2 ftt 40 kr.

1-30 cs. kir. kizár. szabad. ujonnan javított RUGANYOS SÉRVKÖTŐK

Fontos szervvédőknek. Fontos szervvédőknek. Legújabb találmány az amerikai, ujonnan javított ruganyos sérvkötő Politzer-től; ez rugók nélkül van, tisztán ruganytárból művésziesszen szerkesztve s az a czélja, hogy még a legüdültsebb sérvket is lehető legrövidebb idő alatt egyenletes fekvésre hozza, s egy nappal a legerősebb munkánál, vagy a sokat járuléknál, mint szintén éjjel alvásiban is használhatók, a nélkül, hogy a sérvben szenvedő hivatalában legtehezebb is volna akadályoztatva. Felétte nagy haszon, hogy az még éjjel is a testen maradjon, mivel hogy a szervvédő testrésze kiváltképen jótékony kellemetes nyomást gyakorol s a legtöbb esetben még a sérv biztos gyógyulását is eszközli. A legtöbb orvosi tekintélyek által elismerve, megvizsgálva s a legjobbnak találva professor Kovács a sebészeti körök s a legelső dr. Gross Lajos m. kir. egészségügyi tanácsos, dr. Gluck Ignác kir. törvényes orvosi állal. 247. Alólított egyszersmind nagy raktárt is tart angol és francia aczél sérvkötők, független készítményeket (suspensorium) gumiburó szövötteket, mint szintén szarvasbőrű. A szarvasbőr és gummi-suspensoriumok czélja, hogy a táglulást megakadályozzák. Méhfeccendők, légpárnák, egybete ek, periodikák, préservatívumok, gumiharcsnyák s mindennemű gummi árucikkék. Sérvkötőknél kérem megjelölni: jobb, bal v. kettős-, mint szintén a test bőségét is. Megrendeléseket utánvetel mellett elfogad. POLITZER MÓR cs. kir. szab. sérvkötő-készítő. Budapestben Deák Ferenc-utca.

VASÁRNAPI UJSÁG

10-DIK SZÁM. 1887. BUDAPEST, MÁRCZIUS 6. XXXIV. ÉVFOLYAM.

Dr. WEKERLE SÁNDOR a pénzügyi új államtitkár.

PARLAMENTI kormányrendszerű országokban nagy ritkaság, hogy a legfontosabb állami ügyek vezetésére máshonnan választanak embert, mint a parlamenti körök kitünőségeiből. Nagyon természetes is, mert hiszen hol nyílik több és kedvezőbb alkalom valakinek bebizonyítani képességeit, gyűjtött ismereteit és szerzett tapasztalatait, hol nyílik jobb alkalom megmutatnia, hogy vannak eszméi, tervéi, melyek az ország javára hasznosíthatók, s hogy tisztában van az azok megvalósítására legalkalmasabb utak, módok és eszközök felől, mint a nyilvánosság legelőkelőbb foruma előtt, a parlamentben? A köznaposság színvonalát meghaladó egy-egy tartalmas és szépen előadott beszéd, melyet figyelemmel hallgat meg a ház s melyet szerte visz az országban és azonkívül az czerszárnyú sajtó, — sokszor elég, hogy valakire rá irányozza a közfigyelmet s megvesse alapját egy fényes közéleti pályának.

Ellenben a ki esendes hivatali irodája négy fala között akták halmazai alá temetkezve szolgálja a közérdeket: a bibliabeli vékával leborított gyertyavilág az olyan ember tehetsége, bármi fényes legyen is az. Szigorú pontossággal, alapos, egész a legapróbb részletekre kiterjedő képzettséggel, buzgó, becsületesen, kifogástalanul működhetik éveken át; intézhet el bonyodalmas, kényes kérdéseket tapintatosan, szerencses kézzel; tehet hivatalos kötelezettségen túl is olyat, a mi nagy károsodástól mentheti meg az országot, vagy olyat, a mi annak megbecsülhetetlen hasznára lesz: vajjon ki tud meg abból valamit? ki hirdeti világgá érdemét? ki vesz észre csak annyit is, hogy abban a poros bureauban nem közönséges munkaerő lappang, melyet a közügy érdekében talán jobban is lehetne hasznosítani? Ha oly tapintatos tud lenni, hogy nem kelti föl maga iránt hivatalársai feltékenységet s ha olyan szerencsés, hogy oly följebbvalói vannak, kik tehetségét, munkaképességét fölismerni elég értelmesek és méltányolni elég gaszágosak: akkor hosszú

Dr. WEKERLE SÁNDOR. Ellinger Ede fényképe után rajz. Néző Géza.

adta értésére, hogy Laibachban pár nap óta furesa hírek szárnyalnak, s nagy a riadalom a polgárok közt. Azt hallják, hogy Percezel Mór magyar hadvezér a Dráva mentén «operál», Fridauvan van, s Pettau felé tör előre s bizonyosan Cilly és Laibach elfoglalása lehet tervében, hogy az összeköttetést Ausztria és Olaszország között megszakítsa. Édes atya emélfogva más laibachi polgárokkal egyetértve azon esetre, ha Percezel csakugyan a várost megszállná, üdvöskének vélné, ha tőlünk olyan értelmű bizonyítvánnyal, miszerint ő és polgártársai nekünk nem csak nem véttek semmiben, hanem ellenkezésképpen mindent, a mi tőlük telt, elkövettek, hogy sorsunkat tühetőbbé tegyék, mintegy védelemmel megoltalmazhatná magát és a várost minden netaláni keményebb rendszabály és ellenséges bánásmód ellen. Kérdezteti tehát a várbeli foglyokat, nem volnának-e szívesek bizonyítványt kiállítani, vagy legalább aláírni; továbbá kérdezteti, magyar vagy német, vagy mind a két nyelven kiállítandó tartanánk ezelszerűbbnek; végre kérte jó öregünket, ne hozza a dolgot szóba, csak mikor ők már nem lesznek jelen és akkor is tárgyalják a kérdéseket minél kevesebb feltűnéssel, hogy majd holnap határozott választ vihessen tőlünk.

Szilágyi bátyánk eleinte azt kérdezte viszont, nem volna-e egy ilyen bizonyítvánnyal nagyobb súlya, ha azt a grófok állítanák ki, mire a kisasszony azt felelé, hogy volt csakugyan szó erről is, de ő a grófokkal közvetlenül soha sem érintkezett, a mennyiben azoknak is ők szolgáltatják ugyan az ebédet és tartják rendben fehéreműt, de a komornyikok és inasok járnak közbe, mire azután azzal végződött a titkos beszéd, hogy holnap majd közli vele elhatározásunk értelmét.

Az öreg úr sem ebéd előtt, sem ebéd alatt nem árult el legkisebbet sem a mindenesetre meglepő közlésből, s mi el nem tudtuk képzelni, mit tudott a kisasszony oly érdekeset közölni. «Majd ha magunkban leszünk!» biztatott az öreg.

Alig vártuk tehát, hogy magunkban legyünk, s ha festő van közöttünk, igazán sokféle változatot láthatna a feszült figyelemnek arcaikon, mikor az öreg úr beszélni kezdett. Mindenekelőtt eszre és nyugodt, higgadt magunktartásra kért fel bennünket, s azután előadta a kisasszony kérését és kérdéseit. A vérmesebbek már hegyezték füleiket, s kímélődtek a szabadba nyíló ablakok felé, nem hallani-e még a távolból puskaropogást vagy ágyuszót, nem látni-e porvagy füstfelleglet, mint előhírnökeit a Percezel táborának. A kiállítandó bizonyítvány tartalma, alakja, nyelve nem idézett elő semmi véleménykülönbséget. Megírjuk, aláírjuk akár két nyelven, csak azután igaz legyen, hogy Percezelék közelednek.

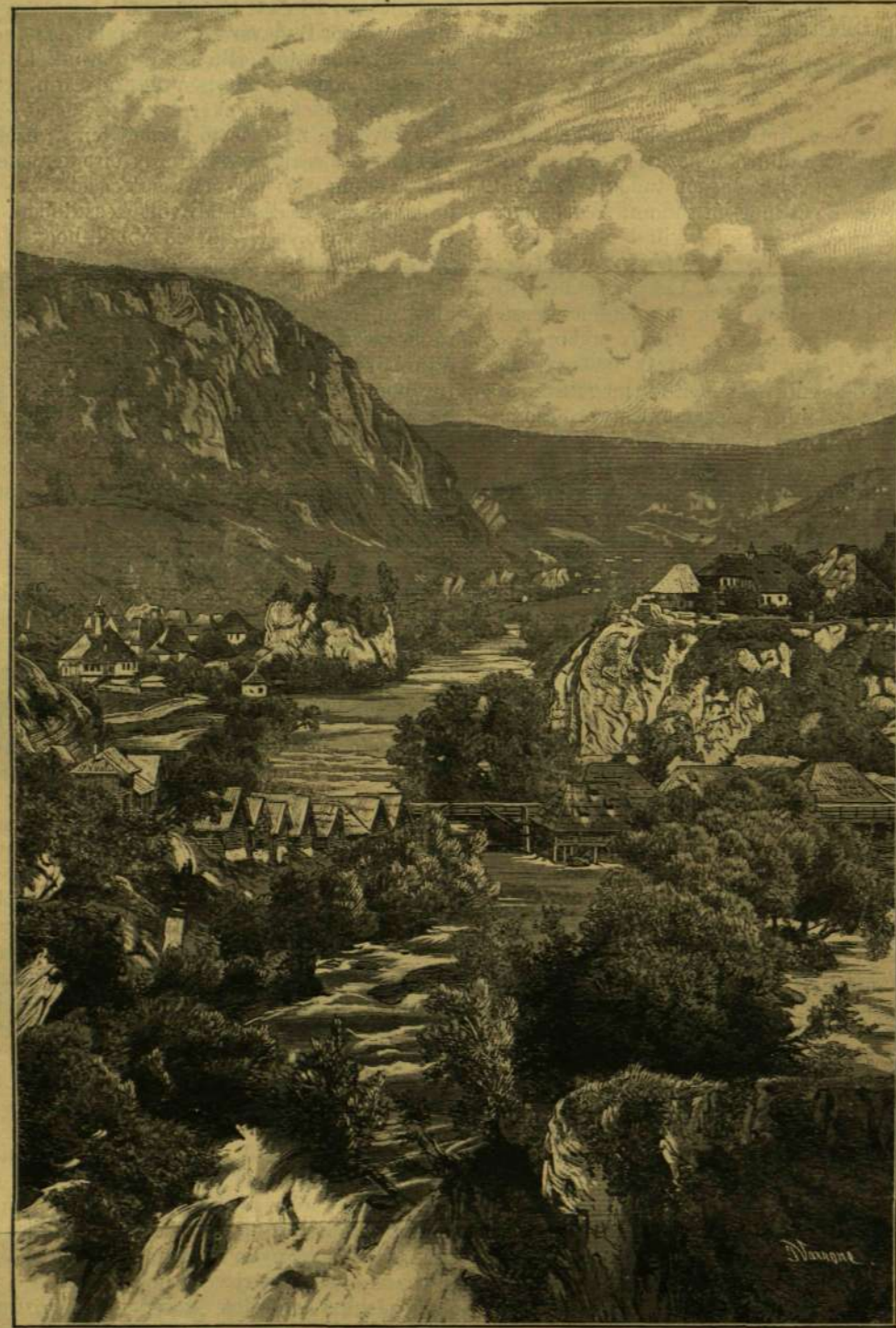
A magyarul nem tudó társak közt egyik sem volt annyira járatlan, hogy ne érte volna, miről van a szó. Csak másnap délelőtt, mikor a sétáról feljöttünk, mondja némi gunnyal Gyöngyössynek a mindent jobban tudni akaró Neuwirth, hogy most már világos előtte, miért kaptunk pár nappal előbb rózsacsokrokat és pogácsát: «Sejtették a sógorok, — úgymond, — már akkor, hogy ránk fognak szorulhatni». Ezt természetesen németül mondta, mert a magyar szóra sehogy se akart idomulni ajka, mire Gyöngyössy oda vetette neki szintén németül, hogy «Du bist halt ein Jude!» s felénk fordulva folytatta: «ez nem tudja elhinni, hogy van önzetlenség is a világon.» Lehetetlen volt erre nem nevetni, ez pedig Neuwirth Adolf uramat érzékenyen sérté s arra a kifakadásra bírta, hogy: «Was? ein Jude? Hörst du, und hören sie, meine Herren, ich bin ein besserer Christ als er und Sie alle». A dolg érdekessé kezdett válni. «Hoghygy? — kérde szemébe nevetve Gyöngyössy, — mikor lettél te kereszténynek?» S Neuwirth egész komolyan azt felelé, hogy mikor és hol, az nem tartozik ide, de azt tudom, — úgymond, — hogy az urakat egyenként csak egyszer keresztelték meg, engem pedig kétszer! Ekkor józsi kezéggel abban maradt a vita, folytatása nem látszott helyen valónak s Gelencezi előlrintotta a lélek halhatatlanságáról szóló vitaközlés folytatásának szükségessége és hasznos, de még mindig eredménytelen voltáról tanuskodó indítványát. Majd előfűtyenté eszékáját és a lehető legkomolyabban arckifejezéssel kérde: meg van-e már és hányzor van megkeresztelve? Hihetőleg sokszor, mert sokféle néven szólják.

Jött az ebéd, s öregünk teljesen megnyugtathatta a kisasszonyt készségünk felől a bizonyítvány dolgában. «Hozzanak írószereket s meg-

szerkesztjük a mint kívánják, aláírjuk, de már peesétet nem nyomhatunk rá, mert peesétnyomója egyikünknek sincs.» «Írószereket is kellene hozni?» kérde meghökkenve Mari. «Erre, megvallom, nem is gondoltunk. Na majd holnap.»

Hajh, de az a holnap úgy elhúzódtott, hogy utóljára is nem lett belőle semmi. A jó laibachiakra valaki rájok ijesztett, nem lehetetlen veszély árnyékát vetve feszült képzelődésük tükrére, s a mi édes reményeink, az oly szépen viritők, lanakadni kezdtek és hervadni.

Ismét multak a napok napok után s egy reggel, midőn Gelencezi a társakat eszékájával folytatott gimnasztikai gyakorlatokkal és párbeszédekkel mulattatta, a kútnál forgolódo lengyel barátunk is oda lopta magát közénk s azt a kérdést intézte a eszékához: tudja-e már, hogy Arad kapitulált? Megértettük a kérdés horderejét. Úgy szétugrot-

A PLIVA VÖLGYE.

tunk, mintha löport robbantottak volna fel körülünk. Kiki meghihibb embereim sietett a hallott hírt megbeszélni és következményeit találgatni. Mások is a eszékával ingerkedett a lengyel. Sokszor egyedül találkoztak az udvaron, s a horvát örök észre sem vették, hogy mi az ablakokon lessük a szavakat, miket hol kérdés, hol elbeszélés alakjában a eszékán keresztül hozzánk intézett.

(Folyt. köv.)

AZ ILLATOKRÓL ÉS ILLATSZEREKRŐL.

II.

Nines a földön égő, melynek virágai illatot ne fejlesztene. De míg a forróbb égőek virágai nagyobb, mámorítóbb illattal bírnak, a hidegebb égőiek finomság, gyöngédség által tűnnek ki. A Skardsheidi izlandi völgye, a jégkoszorozott

Alpesek ép oly híresek pompás illataikról, mint az egyenlítői vidékek büja öserdői.

De az illatszereszek tulajdonképeni haszonkertesze Del-Európa s főleg Nizza, Montpellier, Grasse és Cannes vidéke, gazdag növényzetükkel, jó illatu akác-, ibolya-, narancsfa-, rózs- és rezeda-ültvényeikkel; továbbá Adrianopol, Brussa és Uszlak ázsiai Törökországban, Gazepore Indiában, Angliában Miteham, a Surrey-grófságban és Hitchin, Hertfordshire-ban, hol különösen levendula-, rozmarin- és borsmenta-olajat termelnek nagy mennyiségben. Legesekélyebb számítás szerint csak Európa és a Brit-India évenként 25,000 veder illatszert használnak el zsebkendők parfümozására.

Cannesban gyártják a legtöbb narancsvirág-, jázmin-, akác-, rózs- és tubarózs-illatszeret, Nizzában különösen a rezedát és ibolyát, Nimes-

is létrehozható s a vegytudomány alapos reményt táplál arra, hogy valaha sikerülni fog a költséges anyagokat kevésbé költségekkel pótolni. De az illatszerkereskedés néhány évtized óta így is jelentékeny mérveket öltött. Csak egyetlen cannesi gyáros évenként 300,000 kilogramm illatos virágot és levelet dolgoz föl, holott például 5000 rózsafára van szükség 1800 méter területen, hogy belőle 1000 kilogramm rózsalevél legyen nyerhető. Nizza évenként 200,000 kilogramm narancsvirágot, Cannes és Nizza körülbelül 25,000 kg. ibolyavirágot termel, melyek 12,000 kg. olajat és pomádét adnak. Ismét Cannes a szomszédos vidékekkel évenként 17,000 kilogramm akácvirágot, 425,000 kilogramm narancsvirágot termel, mely alkalommal felemlítjük, hogy 1000 kilogramm narancsvirág 800 gramm neroli-olajat, 600 kilogramm narancslevél pedig 1 kilo-

ban, a levelekben, mint a thymian és pacsulinál, a virágokban vagy magvakban, mint a vanília vagy a tonka-bogyóknál; a kéregben, mint a fahéjnal, a bimbóban a szegfűszegnél, melyekkel már több mint 2000 év óta kereskednek Európába, s végre a gyümölcsökben.

A színek tekintetében úgy találták, hogy a fehér virágok a legillatosabbak, azután következnek a sárgák, majd vörösek, kékek, rózsaszínűek s a ritka barnák, melyek már alig illatoznak. Különben a legtöbb parfümnek sajátosságos s az illattal összhangzó színűnek is kell lenni s a legtöbbben, a rózs-illatok kivételével, a napon úgy színüket, mint illatjuk nagy részét is elvesztik. Az összes virágoknak 12 százalékát lehet jó illatúnak venni föl.

Akár mennyi ellensége is van az illatszeres használatának, az tény, hogy még mindig nagy

A szükséges készülék egy rendbeli üveg-dugaszos, 20 uncia térfogatú palackból áll, továbbá egy üveg, vagy mázas tölcserből és darabka szűrő-papírosból.

A megkívántató anyagok az illatok és alkohol. Előbbi izestünk szerint választhatjuk. Az utóbbi fontos tényezője az illatszergyártásnak, s borszesz, vagy «spiritus vinus rectificatus» név alatt is ismeretes. A borszesznek törvényesen megszabott erőfoka 43-an felüli lehet. A gyógyszerárban használt spiritus vinus rectificatus 56 foku. De a 60 foku, és azonfelüli a legalkalmasabb az illatszerészet czeljaira. A pálinka, szorosan véve, szintén borszesz, de rendes állapotában két ok miatt nem használható; először nem elég erős, másodsor ritkán tisztá. De ismeretesebb és szolid czezü vegyszerekkel vagy droguistáknál azért elegendő tisztaságú alkoholt szerezhetünk be aránylag olcsó áron.

Az alkohol az illatszergyártásban két czelra szolgál: 1. mint oldó, 2. mint hígító és a két föltétel, melytől értéke függ, 1. 60 fokon felüli erősség, 2. minden empyreumatikus, vagy más idegen szagoktól ment állapot. Ha nem elég erős, úgy oldó ereje gyöngé lesz, ha pedig nem szagtalan, úgy elnyomja a finomabb illatokat. Semmi esetre sem tanácsos methyált szeszt venni. Mielőtt használnók, meg kellene tisztítani és a tisztítás komoly kihágást foglalna magában.

Néhány kifejezés az illatszerészetben oly zavaró, hogy egy-két magyarító szó nem lesz fölösleges. «Extractum» «essenzia» «borszesz» «tinctura», gyakorlatilag ugyanazt jelentik, azaz valamely kellemes illatnak alkoholikus oldatát. A tinctura szorosan véve száraz anyagoknak, például pézsmának, orrisnak stb. alkohollal való kezelése által nyert extractum, de — az illatszerészetben legalább, e megkülönböztetés felesleges. Ha mindezek megjelölésére csak az «extractum» szót használnák, ezzel nagyon egyszerűsítve lenne a dolog. Sőt némely gyárosok különbséget tesznek a rózs-essenzia (pomádéból) és rózsaszesz (ottból) közt is. De helyesebb megkülönböztetés az előbbi rózs-pomádé-kivonatnak az utóbbi rózs-kivonatnak nevezni. Ibolya- és orris-kivonatok is néha ugyanegy dologra használnak, de nem helyesen. Pomádénak nevezetik egy bizonyos illatokat oldott állapotban tartalmazó olaj vagy zsiradék. A finomabb illatokat legjobban, ha ily állapotban gyűjtetik, s némelyek nem is gyűjtethők másképp. Az «otto» kifejezés rendszeren rózs-olajokra szorítkozik, de ki lehet terjeszteni minden essenzia-olajra. Ez olajok általában azáltal nyerhetők, hogy illatos anyagokat vízzel párolunk. Az olaj elpárolog a vízzel és szabadá lesz. Egyszerű esszenciák csak egyféle, alkoholban feloldott illatot tartalmaznak, a bouquet-k vagy zseb-kendő-parfümök két vagy több egyszerű essenzia keverékei.

Illatszeres háromféle állapotban hozhatók a piacra: 1. mint pomádék, 2. mint olajok, 3. természetes vagy nyers állapotban. A következők a rendszeren használtatni szokott illatok.

Pomádék: cassie, jázmin, jonquille, narancsvirág, tubarózs, rózs, ibolya.

Olajok: mandula, bergamot, szegfűszeg, citrom, ezitronella, geranium, ilang (ylang), levendula, lemon, lemonfü, Neroli-szirom, narancs, pacsuli, petit grain, Portugal, rózs (otto), rozmarin, sandal, verbene, vetiver.

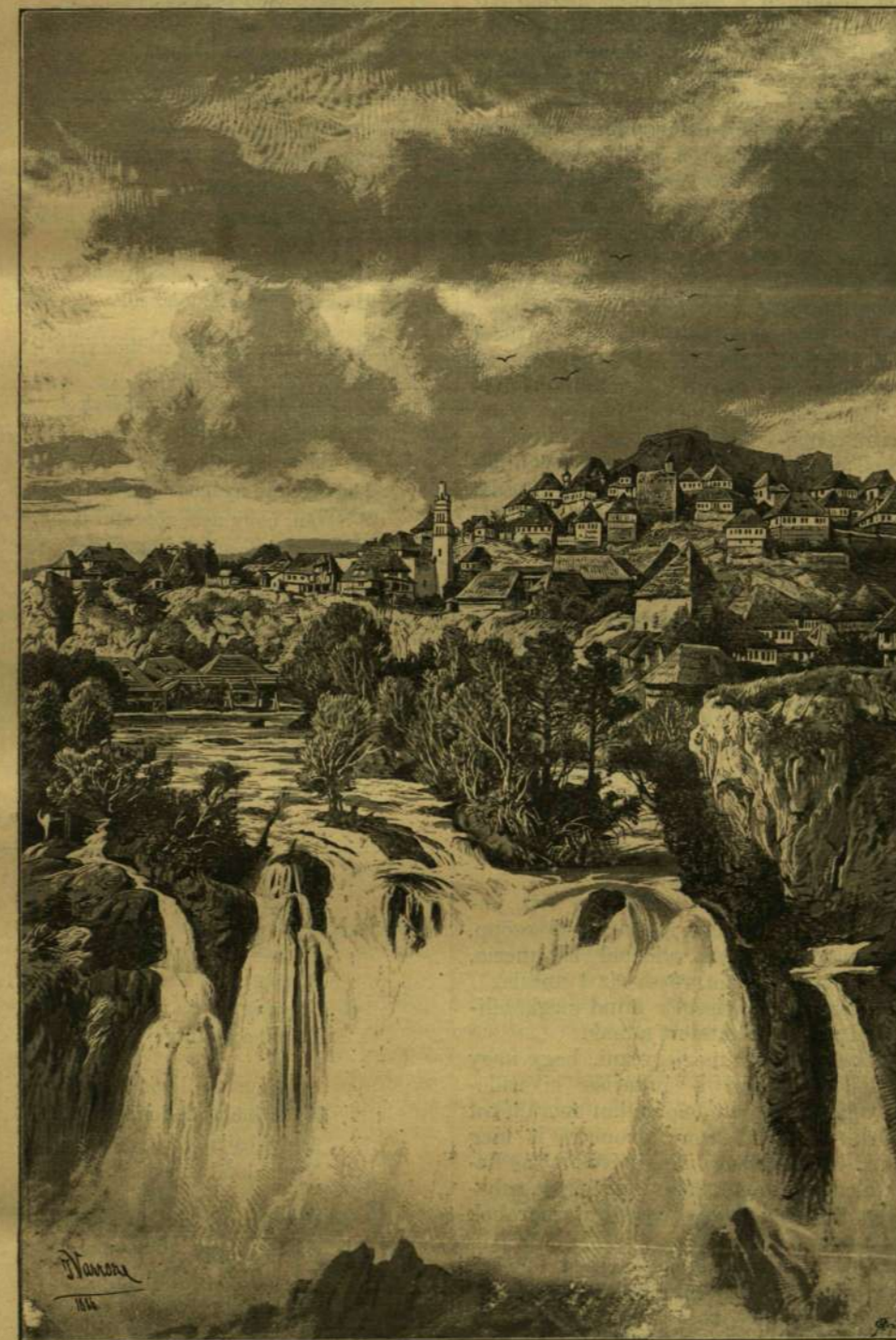
Nyers termények: benzoin, orris, storax, tonka, vanília.

Állati anyagok: ambragyanta, castor, ezibét, pézsmá.

Egyszerű kivonatokat készíteni bármelyikből ezek közül nem nehéz feladat. A pomádék négyféle erősek, melyek 6, 12, 18 és 24 számokkal jelöltetnek, utóbbi lévén a legerősebb és legalkalmasabb.

Beszerezve a pomádét, lehető apróra kell felszedelni, mint a hajat szoktuk a konyhában. Azután palackokba teszszük, rá alkoholt öntünk s meleg helyre állítjuk egy hónapig, gyakori felrázással. Erre szítan átszűrjük, hogy az oldatlan zsiradékot elkülöníthessük. A zsiradékot azonban nem kell előlökni, hanem megint alkohollal kezelni az előbbi módon s utóljára papir- vagy vászon-göngyölegbe téve főkban vagy almáriomban tartani. A tisztá esszenciát pedig, mely a szűrőn keresztül ment, jól dugaszolt palackba töltjük, s hűvös, sötét helyen tartjuk. Egy font pomádé másfél meszely kivonatot ad, körülbelül 5 frnyi költséggel.

Nyers anyagokból hasonló módon lehet kivo-

JAJCZA. Asbóth J. «Bosznia és a Herezgovina» művéből.

gramm petit grain-olajat nyujt. Grasse és Cannes vidékükkel együtt évenként 40,000 kilogramm rózsalevél, 50,000 kilogramm jázmin és 10,000 kilogramm tubarózs-virágot dolgoz föl; évenkénti olaj- és pomádégyártása pedig csaknem 156,000 kilogrammnyi óriás összegre rüg.

Minden növényi illat közt a pacsuli, levendula, neroli és verbena a legerősebb, ellenben az ibolya, tubarózs és jázmin, melynek virágát Cannesban kilogrammonként 2 frtjával fizetik, a leggyöngédebbek és finomabbak. A sok orr előtt kellemetlen pacsuli különös módon honosodott meg Európában, mert a valódi indiai shawl gyártása Franciaországban csak akkor vált tökéletessé, mikor illatának, a pacsuli-gyökérnek titkát is fölfedezték s annak importálását Európába megkezdték.

Az illatos anyag különben a növény legkülönbözőbb részein található, a gyökerekben, a szár-

elterjedésnek örvendenek s kétségkívül még nagyobb is volna elterjedések, ha kevésbé költségesek volnának. De az alkohol drága s az illatszer-anyagok előállítására is korlátozott — innen a magas árak. Am ha az alkatrészeket egyenként szerzzük be s magunk vegyítjük össze, ezzel jelentékeny megtakarítást eszközölhetünk, mivel az illatszer-készítéshez sem költséges készülékek, sem különös tudomány vagy ügyesség nem kívántatik.

Megpróbáljuk itt leírni az úgynevezett egyszerű extraktumok vagy esszenciák készitési módját olvasónóink használatára, s azután elmondjuk, miképp vegyítendők ezek, hogy a kereskedelemben «bouquet»-k, «szagosítók», és «zseb-kendő-parfümök» neve alatt ismert folyadékokat nyerjük belőlök. Az egyszerű esszenciák az illatszerészet alapeleit képezik, s általuk könnyen előállíthatjuk bármely ismeretes képletet.

Egy ugrással meghaladták Kamesatka felszigetét, a melyből június 18-án alig láttak egyéb figyelemreméltót a petropavlovski telepnel, Klutsev tűzhányó hegynél, egy másik ugrással túl voltak az Okhotski tengeren, körülbelül a Kuril szigetek irányában, a melyek száz meg száz apró csatornáktól átvágott torlaszt képeznek. Június 19-én az *Albatros* elérte a La Perouse tengerszorost, melybe Szibéria nagy folyama, az Amur szakad Japán éjszakai csúcsa és a Shaghalin sziget közt.

Ekkor nagyon sűrű köd emelkedett, a melyet a léghajó kénytelen volt maga alatt hagyni, de nem azért, mintha a ködben nem lett volna kormányozható. Oly magasán járt, hogy semmi-féle akadálytól se tarthatott, sem épületektől, a melyekhez oda üthető volt, se hegyektől, a melyeken röptében összezuhatta volna magát. A vidék nem volt nagyon hegyes-völgyes. De a sűrű köd mégis nagyon kellemetlen benyomást tett és mindent átnevesített a földzeten.

Következőleg csak egyszerűen fel kellett emelkedni a ködréteg fölé, a melynek magassága három-négy száz méternyi lehetett. A csavarok elkezdtek nagy gyorsasággal működni és az *Albatros* a ködön felül megint a napfényes régióba jutott.

A köd három napig, június 19-én, 20-án és 21-én tartott, sajnálatos makacssággal. Magasra fel kellett emelkedni, hogy elérjék a Fuzi-Zama hegységet. De mikor az óriási ködfátyol eltűnt, utasaink egy roppant nagy várost láttak palotákkal, nyaralókkal, kertekkel, parkokkal. Robur látatlanban is ráismert volna a megszámlálhatlan sokaságú kutyák ugatásáról, a rabló-madarak lármájáról, főleg pedig arról a döglele-tes büzről, a melyet a kivégzettek hullái árasztanak szét.

A két utas a fedélzetten volt abban a pillanatban, midőn a mérnök is kijött kabinjából, hogy megadhassa a kellő utasításokat azon esetre, ha útjukat a ködben kellene folytatniok.

— Uraim, — mondá, — semmi okom sincs eltitkolni önök előtt, hogy ez a város itt Yeddo, Japán fővárosa.

Prudent bácsi nem felelt. A mérnök jelenlétében folyvást fuladozni szokott, mintha a levegő kifogyott volna a tüdejéből.

— Yeddo csakugyan nagyon különös látványt nyújt.

— Bármily különös legyen is... viszonzá Evans Phil.

— Nem ér fel Pekinggel? — vágott a szavába

tisztán láthatta az óriási várost, a falat, a mely a mandsu- és a kínai várost egymástól elválasztja, a körüle levő tizenkét külvárost, a nagy boulevardokat, a melyek a központ felé sugároznak, a pagodákat, a melyeknek sárga és zöld teteje a felkelő nap sugaraiban furdott, a parkokat, a melyek a mandarinok palotáit környezik; továbbá a mandsu város közepén a hatszáz hetvennyolcz hektár kiterjedésű Sárga-Várost, pagodáival, császári kertjével, mesterséges tavival és 24 méter magas közhégyével, a mely a város legmagasabb pontját képezi, végre a Sárga-Város közepén a nagyobb négyszögbe zárt kisebb négyszöget, a «Vörös-Várost», vagyis a császári palotát fantastikus és képtelen épületeivel.

(Folyt. köv.)

EGYVELEG.

* A köszöntés egyszerűsítése. Egy amerikai kalapos, hogy az idő becét e téren is magárizze, oly kalapot talált fel, mely azonnal fölemelkedik a fejről és ismét leszáll, ha a mellényen egy gombot megnyomnak. Ez már csakugyan a legegyszerűbb udvariaság eszköze.

A LÉGHAJÓT LEHUZTA A VÍZ FELSZÍNÉIG

A KÉT UTAS TISZTÁN LÁTHATTA AZ ÓRIÁSI VÁROST.

A HÓDÍTÓ ROBUR.

Ily körülmények közt Prudent bácsinak és Evans Philnek kissé bajos lett volna végrehajtaniok szokási szándékukat, ha mindjárt el is hagyhatták volna a léghajót.

E napon Robur abban a pillanatban, mikor elhaladt mellettük, egy pillanatra megállt és a nélkül, hogy nagyobb fontosságot látszott volna tulajdonítani, így szólt hozzájuk:

— Uraim, egy vitorlás hajó vagy gőzös oly ködben, a melyből nem képes menekülni, mindig nagyon feszélyezve van. A sípjának vagy a gőzkürtjének folyvást működnie kell. Kénytelen lassítani a járást és ezen elővigyázat dacára is minden pillanatban félni lehet az összeütközésektől. Az *Albatrosnak* nem kell ily aggodalmakkal gyötörödni. Mit bánja a ködöket, a melyektől egy pillanat alatt megszabadulhat. A végtelenség, az egész végtelenség az övé!

E kijelentés után Robur nyugodtan tovább folytatta a sétáját a nélkül, hogy bevárta volna a feleletet, a melyet különben nem is kívánt és pipájának bodor füstje elenyészett az azurkék légben.

— Prudent bácsi, — mondá Evans Phil, — úgy látszik, hogy ennek a csodálatos *Albatrosnak* soha sincs mitől félnie.

— Majd meglátjuk, — felelé a Weldon Institute elnöke.

a mérnök. — Ez az én véleményem is, és önök nem sokára meg fognak győződni róla.

Lehetetlen volna szeretetreméltóbbnak lenni. Az *Albatros*, a mely délkelet felé tartott, ekkor irányt változtatott és csaknem egyenesen kelet felé tartott.

Éjjel a köd teljesen elenyészett. Egy nem igen távoli typhon jelei mutatkoztak; a légsulymérő gyorsan alászállt, a gőzök eltűntek, ellipsoid alakú nehéz felhők mutatkoztak az égen, az ellenkező láthatáron az égboltozat vöröses színt öltött és éjszaka felé nagy kiterjedésben tisztá kék ég látszott. A tenger sima és csöndes volt, de vízei napnyugtakor sötét skarlát színűre változtak.

Szerencsére a typhon dél felé irányban tört ki és az éjszakai vidéken nem idézett elő egyéb eredményt, a három nap óta összegyűlt ködök elszáradásánál.

Egy óra alatt túl voltak a kétszáz kilométernyi szélességű koreai szorosán, majd a hasonnevű felsziget csúcsán. Aztán, mialatt a typhon Khina délkeleti partjait csapdosta, az *Albatros* a Sárga-tenger felett, június 22-én és 23-án pedig a Petseli öböl felett lebegett, 24-én végig haladt a Pei-Ho völgye felett, végre elérkezett a mennyei birodalom fővárosa fölé.

Mint a mérnök előre megmondta, a két utas

* Malacz-tragédia. Ringenből írja a helyi lap a következő figyelemreméltó adatot: Egy családtag egészen szokatlan módon tudott megszilárdítani egy malacot; különféle dolgokat vezetett vele a többiek közt hozzá szoktatva, hogy «Pöttschweinchen todt» szóra a malacz földre feküdt, szemét behunyta s mind a négy lábát kinyújtotta. Nemrég a tudós malacot le akarták ölni, de nem tudták megfogni s aztán a földre nyomni. Zavarukban a család segített rajtuk. Néhányszor megismételték a malacz hátát, az nyugodt lett s a «Pöttschweinchen todt» szavakra végig nyult a földön, úgy hogy a hentesek könnyen leszurhatták. Az áruló leány kedvence vérenek folyását látva, sírva fakadt.

* A sakkjáték behozatalát Európába a kereszties hadban résztvevőknek tulajdonítják. Valószínű, hogy Angliában előbb is ismerték. Etkerik püspök beszéli, hogy egy alkalommal Nagy Kanut udvarában láttak sakkjátékokat, mások szerint Hódító Vilmos korában is ismeretes volt a játék s az államkamari törvényszék (Court of Exchequer) neve is az asztal sakkszeren borító posztótól ered. Mindenesetre érdemes fölemlíteni, hogy Angolország régi családai közül hozhatnának czimerében van sakktablea vagy sakkalok.

* Az amerikai fogorvosok évenként körülbelül egy tonna aranyat használnak fel. Egy statisztikus számítása szerint 200 év múlva az ország összes aranya már a fogakban lesz, s ekkor a temetők lesznek majd az aranybányák.

JAJCZA,

a magyarok utolsó végvára Boszniában.

A magyarság utolsó végvára Boszniában Jajcza, e történelmi multunkkal oly szorosán egybeforrt város, hol a bosnyák királyság elbukott, mikor II. Mohamed kezébe néhány hét alatt hetvennél több város esett, és a hol ismét újra támadt, mikor Mátyás király 1463-ban magyar fegyverek diadalával visszafoglalta. Ettől fogva Jajcza egy török-magyar líoniá lett, a kereszténység egyik védbástyájává, mely ellen minduntalan újabb hadakat vezettek Mohamed, majd Bajazid, 1464-ben ismét Zápolya Imre védte II. Mohamed 30,000-nyi seregével szemben, 1500-ban Mátyás fia, Corvin János verte vissza Bajazid szultán seregét a vár alatt, úgy hogy ezrével veszték a Vrbász vizébe. 1520-ban pedig az öreg Keglevics Péter tartott ki mindvégig mellette, a midőn a magyar Boszniára oly súlyos csapásokat mértek a szendrői és boszniai szandzsák-begek, s Uzref és Szinán basák a Száván át lépve, a nándorfehérvári és szendrői basákkal Jajcza ostromára indultak.

Miután a törökök egy ideig hiába ostromolták a várat, úgy látszik, hogy meddő törekvesöket feladják. De Keglevics Péter megtudta, hogy ez csak csel; hogy a törökök megállapodtak, az erdők védelme alatt vagy hegyzakadásban rejtőznek és ottan éjjel-nappal ostrom-hágásokat készítettek. Keglevics tehát még éberebben őrizte a falakat, csapatainak egy részét pedig kiküldte az erdőbe, hogy ottan lesben álljon, míg ágyászó adandja a jelt, hogy ráüssenek az ellenségre. De még további cselhez is folyamodott. Ünnepestéje lévén, maga köré gyűjtötte a lányokat és asszonyokat és felszólította őket, hogy menjenek ki a város elé, a «kraljeva polje», királymező nevű térségre* énekelni, táncolni, mint a hogyan bátor béke idején szoktak.

Az éj folyamán a törökök előjöttek rejtekeikből ostrom-hágásokkal. És a mint a városhoz közelédnek, hallják a vig danát és a guza hangját, majd meglátják a holdvilágban tánczó vig fehérsépet, s ennyi gondatlanságra maguk is gondatlanul oszlanak, eldöbölják a létrákat, hogy nem a várat, hanem az asszonyokat rohanják meg.

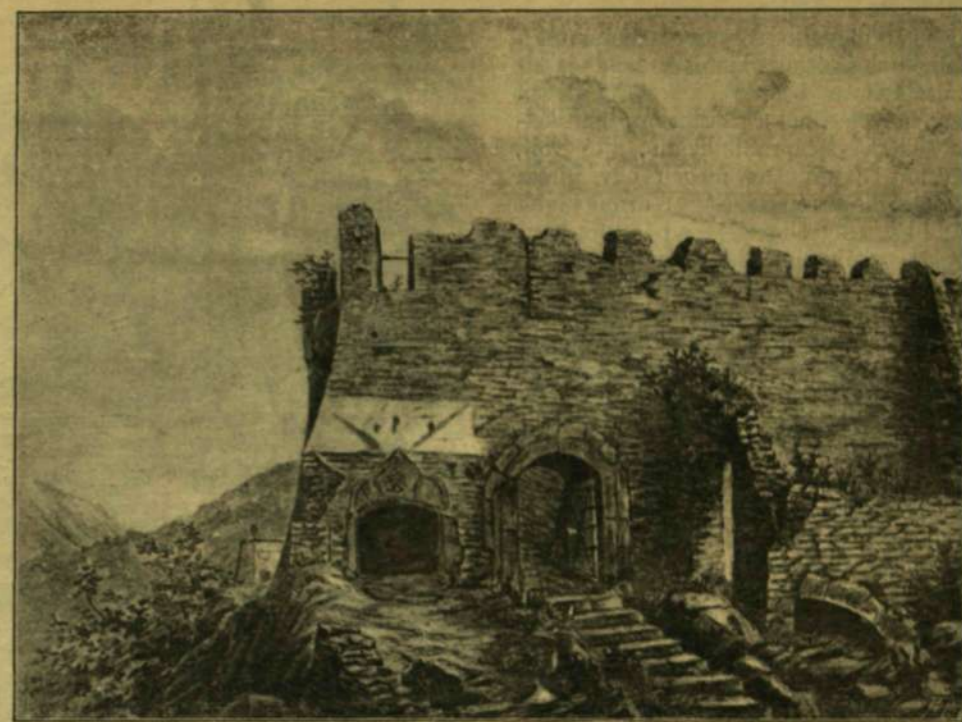
Ekkor dördül meg az ágyú, *Keglevics Péter* kirohan a várból, a lesbe állított csapat is ráüt a törökre, fegyvert fognak az asszonyok, leányok is, és lekaszabolják a törököt mind egy szálig. Így mondja a jajczai monda.

Hazánk története e nevezetes helyének szentel egy egész fejezetet Asbóth János már többször említett könyve «Bosznia és Hercegovina»-ról. Az út a majdani magas rézbányáktól vezet Jajczába, bükkös hegyek közt, melyeken a Pliva vize szakad alá zúgó cascadokban, s Jezero falvánál egy kis szigetet képezve, apró erecskében tájékszik a sziget sűrű bozótjában össze-vissza. Az utolsó felkelés alatt sok derék katonánk vértzett itt el emlékeket egyszerű obeliszk jelölő a falu bejáratánál. A falu a Pliva gyönyörű hegyi tavakat képez, melyekben a sötétzöld hegyek kékes tónusokban tükröződnek, míg partjaik sásal és vízi liliummal vannak benőve.

Jezeroból jöve, jobbra kanyarodik az út Jajcza városához, balra pedig rövid meredek gerincez vezet egyenesen a várba. Régi sírok mellett elhaladva érünk az ormos tornyok, falba épített szűk, ódon kapuzok, hol magyar bakákból álló kis helyőrség tanyázik. A belső várter egyenetlen négyszög, melynek nyugati s képünkön látható oldala 200 méter hosszú, a többi sokkal rövidebb. Tetejükben már letört, belsejükben bedől, de kívül még mindig erős tornyok védik e négy sarkot. A várfalakba épített cizfra faragott kövek és oszlopfejek arról tanuskodnak, hogy valamikor az udvaron *poampás díszépületek* állhattak. A váruvaron is hevernek ily ékített kövek, köztük egy szép sarokpillér, alján faragott levelekkel. De áll az udvaron egy kisebb meceset is, mely már Omer baya ideje óta csak fegyvertáru szolgál a látható nyolcz ágyúcsó Mátyás és I. Ferdinánd idejéből, kettő felirással és czimerrel.

Csak ha letekintünk a tojásdad csúcsán álló (innen a Jajcza név: jajce = tojás) vár fokáról, látjuk, milyen erős és bevehetetlen lehetett ez régen. A vár a Pliva és Vrbász által képezett tempa sarokban áll, melyek megvihatlan várakokat képeznek, főleg mivel a Vrbász házmagas szikla-

* A jajczai monda szerint itt végezték ki Tomasevics István királyt.

JAJCZA VÁR NYUGATI OLDALA A KIRÁLYI CZIMEREKKEL. Asbóth János «Bosznia és a Hercegovina» című könyvéből.

falak közt folyik. A két folyó közti terület kopár sziklahegység foglalja el, mely csak szorosán a patak partján enged közeledő utat. Nyugatra messze a jezerói tavak hasonlíthatatlan szép látványa tárul, szikláról sziklára szakadva, itt-ott apró házesoportok, régi romok s egy-egy magányosan álló kis meceset. Északra a Vrbász két partján üdezőld vetések terülnek el, majd közelebb, épen a vár alatt, egy kisebb gulaforma domb tarka török temetővel körülvéve, hol egykor állítólag a királyok nyári kéjlaka állott. De a mi a látványt épen elbűvölővé teszi, az három hatalmas épület alattunk; az egyik egy egészen kerek, vas-kos csanak torony, melyben egykor állítólag medvét tartottak a bosnyák királyok. Ettől jobbra és balra egy-egy meceset, melyeken felismerhető a középkori keresztény jelleg. Egyik a «Joanszka», a Szt. János temploma volt, a másik Lukács evangélista gyönyörű karesu, négyszögletű román stílus temploma, Bosznia legremekesebb, de fájdalom, nagyon dűledező műemléke.

A medvetoronynak semmi bejárata sincs, s valószínű, hogy földalatti összeköttetésben állott a várral. Most «adet», azaz vallásos tilalom fekszik a tornyon, s a babonás hit azt tartja, hogy a ki behatolna, baleset éri, vagy természet veri el a zápor. A Lukács-templomot egykor mecesetnek használták a törökök, a tetejébe épített kéményszerű minaret-darabról ítelve, de most szintén el van hagyva. Lukács evangélista állítólag itt élt és halt volna meg, itt is volt eltemetve, s hulláját a barátok Jajcza elfoglalása után Velenczébe vitték.

Jajcza nagy bucsujáró-hely is. A szomszédságában levő Szent Iván templomról azt hiszik, hogy angyalok hozták át a Vrbász balpartjáról, mikor a törökök Jajczát fenyegették. Ide jön Szent Iván napján mindenki, kinek valami baja van. Térdén csuszának Szent János aranykoronás szobrához, melynek érintése után a beteg helyre tesz kezöket, s pénzdarabokat dobak az előtte levő tányérba. Az ottani barátok ördögűző hatalmat is tulajdonítanak. Szorosán összeguggolva ülnek vagy fekszenek rokonaik által tartva a hülyék vagy ördögök a barát előtt, ki szent formuláját elmondja felettök. A jelenetre homályos lámpavilág vet fényt, s visító kiáltás, sirás és jüगतás zürzavara vegyül össze. Valláskülönbség itt nincs s a mohamedán is hagyja fejére tenni a felszólítást, s kimondja Jézus nevét s a mohamedán asszony is leteszi fátylát, hogy ellent ne álljon a szent hatásnak.

A várnak fékesek katakombái is vannak, melyekbe a vár delnyugati oldalán gyepek földhul-lamba épített kis ajtó vezet le. Koromfekete sötétségben, demevérszárnyak suhogása mellett vezet le a 16 fokú lépcső a katakombák szűk előcsarnokába, melyet most a helyőrség zöldeseges pinczének használ, azelőtt pedig sörös pinczének használták a királyok és királynék ósregi sirböltjét. Alacsony falba vajt ajtón kell belépni e csarnokba, mely mintegy 20 lépés hosszú, tíz lépés széles, csúcsos boltzattal tetőzve. Apró lyukakból víz bugyog ki, itt-ott egy szalamander félné-

ken húzza meg magát, a közepén ismét nagyobb üreg tátong, melybe szintén lépcsők vezetnek le. Három-három fülke áll jobbra és balra, kettő a bejáratnál szemben, de mind összefüggnek egymással s a középsőszaroktól a sziklában meghagyott fallal vannak elválasztva, melyet áttört művi keresztiek, félhóldak és napok ékitnek. A bejáratnál jobbra még egy nyílt fülke van, köröskörül két láb magasságú kőpaddal, melyeken ülésül kör alakú bevágások vannak. Minthogy az ülések fölött csurgók vannak a falba vésve, melyeken víz szivárog, azt hiszik, hogy ez üléseken rabokat kínoztak. A már említett közepén levő üregbe tíz lépcső vezet le. Itt egy nagyobb boltzat mögött szintén oltár áll, fölötte szintén áttört művi vékony fal nagy keresztel, balról félhóldal, jobbról nappal. Ezt a «királyné sirböltjének» nevezik, s az egész bántulatos kitarással van termes-sziklából faragva, minden idegen rész nélkül.

Ósi hagyományokkal és a multnak emlékeivel van különben megtelve az egész vidék. Közel áll ide *Komotin* vára, valóságos sziklatetőn, úgy hogy csak életveszélylyel lehet falaihoz jutni, melynek sem kapuja, sem ajtaja nincs. Úgy húzták fel és eresztették le az őrséget. Az utolsó vár is volt, melyet a törökök elfoglaltak. Az ostrom alatt egy török vítez, miután már leütötték a fejét, még jó darabig tovább szaladt. A helyen, a hol végre elesett és a hol el is van temetve, muhammedán sirbölt áll, melyhez, mint szentnek sírházhoz, zarándokolnak a muhammedánok. A katolikuskok azonban azt állítják, hogy itten egy szent püspök van eltemetve, sőt hogy kincsesök megtalálták volna a püspöki gyűrűt is, és így e hely is a különböző felekezetek tisztelőinek tárgya. Tény, hogy Komotinál találtak egy kigyó-alakú ezüst karpereczet.

A nép hite szerint ma is rengeteg kincsek vannak a vár alatt eltemetve.

Sötét, viharos éjjel, — így szól a monda, — egy idegen jelent meg egy komotini pásztornál és felszólította, hogy vegyen ásót, kapát, lámpát és kísérje fel a komotini várhoz, mert onnan le kell valamit hozni. Gazdag jutalma lesz érte. A pásztor vonakodott. Ilyen sötétségben fel sem lehet jutni, de különben sem tanácsos éjjel körül a kísértetek ama tanyáját háborgatni. De meg a nyáját sem hagyhatja el, mert megeszi a farkas.

De a jövőveny annyit beszél a pinczékben rejtett kincsekről, melyekhez csak ő férhet hozzá, a ki parancsolni tud a kísérteteknek, addig magyarázta a pásztornak, hogy markolhat a kincsekből a mennyit csak akar, úgy hogy dűsgazdag ember lesz, ha odavész akár az egész nyája is, míg a pásztor végre vállalkozott a veszedelmes útra.

A szakadó esőben sikamlós volt a meredek szikla, a lámpa alig vetett rá ingatag világot, a bűnbölvő vihar majd hogy le nem döntötte az embert.

Négykézláb voltak kénytelenek útjukat keresni, fejük felett lezuhogó sziklák röpültek a mélységbe.

A pásztor átkozta az idegent és vissza akart

fordulni. Ez azonban nem vesztette el bátorságát és magával huzta vezetőjét.

A mint felértek volna, egyszerre elmúlt a vihar, a felhők eloszlottak, kibújt a hold és kísértetiesen világította be a romokat. Az idegen kijelölt egy helyet, a hol a pástornak ázni kellett. Nem sokára vaslapra bukkant; ajtó volt, mely felpatant, a mint az idegen egy furesa alakú kulccsal megérintette. Nagy csarnok táglát előttük. Az idegen figyelmeztette a pástort, hogy siessen, mert sokáig nem időzhetnek. A mint meggyújtott egy forgácsot, az egész csarnok ragyogni kezdett a drágaságtól. A pástort egészen el volt kábulva, szeme káprázott. Míg az idegen oda sem hederített a kincsekre, hanem egyenesen nekiment egy fülkének, melyből kiemelt egy apró szekrényt, a pástort mindig csak ámult-bámult. Az idegen a milyen hamar ment a szekrény után, ép oly sietve fordult vissza és rikkantott a pástorra, hogy kövesse gyorsan, mert az ajtó mindjárt becsapódik és aztán nincs hatalom többé, mely kiszabadíthatná. A pástort mind csak a tömerdek kincsét bámulta. Végre az idegen erővel kilökte az ajtót. Alig voltak kint, becsapódott az ajtó. A pástort semmit sem vitt magával, csak egy darabot, mely után kitántorogva nyult és melyet övébe dugott. Belülről rémes jajgatás hangzott, úgy hogy a pástort menekülni akart. De az idegen ott tartotta, hogy újra behányják a gödört. A völgyben az idegen még gazdagon megajándékozta a pástort és azután gyorsan eltűnt az egyszerű kis szekrényével együtt.

A pástort, mikor reggel fölébredt, azt hitte, hogy csak álom volt az egész. De zsebei megtalálta az idegentől kapott pénzt, övében egy drága dohány-szelenczét. Elmondta az egész történetet a bátyjának és ketten együtt újra felmentek asóval, kapával. Felásták mélyen és messze az egész környéket, ástak napokig és hetekig, de a vasajtót nem találták meg többé sem ők, sem azok, a kik a történet hallatára utánuk ástak tovább.

Igy van tele ősi emlékekkel a történelmi város egész környéke is, külsőjénél úgy, mint hagyományainál fogva egyike a legregényesebb pontoknak az egész országban.

OROSZ FEGYVERKEZÉSEK.

Mint a márciusi időjárás, oly veszélyes a diplomáciai láthatár is Európa nemzetközi viszonyaiban. Hol a béke napsugara mosolyg fel pillanatra, hol meg újra a fenyegető háború tornyosuló felhői riasztanak. Bismarck parlamenti többsége, mellyel az új választásból kikerült, nem hozta meg a kívánt gyümölcsöt, sőt Bulgáriában is újabb bonyodalmak nehezítik a helyzet megoldását. De akármerről járjuk is a villám beütését, bizonyos, hogy Európa békeje czeraszalon függ, s a fegyverkezésben kimerült népek előtt már-már egyre megy, hogy vajon a béke további biztosításának terhei alatt roskadjanak-e össze, vagy pedig a háború koezjárására tegyék fel utolsó reményeket. Fokozódó aggálylál tekint ily körülmények közt mindenki a monarchiák és Oroszország részéről hosszabb idő óta tapasztalható fegyverkezésekre. Az orosz kormány csak pár nappal ez előtt rendelte el egész sereg oly hadkötelesek tényleges szolgálata való behívását, kik korábban föl voltak mentve s kilnek száma most legalább 100,000-re rüg. Varsóból írják, hogy a város közelében a következő csapat-összevonások történtek ujabban, a vár védelmére szolgáló tüzéroszen kivül. Az 5-dik hadtest, két tüzer-dandár, egy lovas hadosztály egy más tüzerdandárral, két vadász-dandár, egy mészaki dandár, két hadosztály kubáni kozák, négy hadosztály doni kozák, a harmadik gyalogsági hadosztály a gárda-csapatokkal, a második lovas hadosztály harmadik dandár, a hatodik hadtest-parancsnokság a gyalog hadosztályokkal, három tábori ütettel, s egy lovas-hadosztály egy tüzerdandárral. Lublinban vannak a 14-dik hadtest gyalog-hadosztályai és tüzer-dandárjai, egy lovas hadosztály tüzer-dandárral, és egy hadosztály doni kozák tüzéroszen. A Gurko tábornok parancsnoksága alatt itt fellállított csapatok összes száma 80,000. Továbbá Modlinban tábori barakkokat helyeztek el 20,000 ember számára a vasutonalak mellett. Novo-Gerrigewskben négy erőd lett ellátva új Mauser-ütetekkel, melyek a Visztula felé néznek és a Narewi hidat védik. A kiewi tárakat újra megtöltötték s egyik képünk

Lovas a császári testőrsgéből.

Cserkesz a császári testőrsgéből.

Bomba-szállítvány a kiewi fegyvertárban.

OROSZ HADIKÉSZÜLETEK.

épen egy bomba-szállítvány lerakódását mutatja be, míg más képeinken különböző fegyvernemű orosz katonaság látható: császári testőrövesek, cserkeszek, kik az órák személyes kíséretét képezik, a Péter-Pál granátosok, kik a czári palotát őrzik, egy dragonos-különművelés utban Szent-Pétervárral, végre pedig egy jelenet a kozák-csapatok ezrediskolájából.

LAKOMÁZÁS A RÓMAIAKNÁL.

Miként a görögöknél, úgy a rómaiaknál is napjában csak egyszer volt nagyobb étkezés és pedig rendszeren késő délutáni órákban. A reggeli és déli evés igen egyszerű volt. A főétkezéssel kapcsolatban állott az ivás is régi szokás szerint előbb nem is lehetett iváshoz fogni.

Az ételek között nagy szerepet játszottak a földművelés termékei s különösen a gabona. Buzából készítették a kenyeret, az árpat vizben öszegyurva különböző founták szerint kiszárították s azután így sületlenül, egyszerűen megédesítve ették meg. A szegényebbek árpalenyit használtak buzakenyér helyett. A rostos élelmi szernek nem használták s nem is termesztették.

A reggeli egyszerű volt; rendszeren csak kenyeret ették, s néhány korty bort ittak rá. A második étkezés délfelé már gazdagabb volt. A szegények tésztapépet és zöldségeket ették, különösen babot, borsót és hagymát, a vagyonosabbak ellenben tejet, mézet, sajtot s hideg vagy fellemegett pecsenyét, desszertként még datolyákat, füget és olajbogyókat. Tiszta bor mellett ittak «mulsum»-ot, azaz bor vagy must és kék keverékét, mely kellemes részegítő hatású volt. A zöldséget és hüvelyes veteményeket rendszeren vizben főzték s megszózták. A húst régebben kizárólag nyáron sütötték, később azonban olajban, mely általában egy főledelek volt, s a zsír és vaj, sőt még a tej helyét is pótolta, mely utóbbit nem itták, csak a sajtkészítésnél használták.

A főétkezés vagy is «coena» az előkelő osztályoknál rendszeren három részre oszlott, nem is említve a pótétkezést (mensa secunda), melyről alább szólnunk. Az első csoportban a halak szerepelnek, rendszeren márna vagy angolna, melyeket a Feketetenger vagy Spanyolország partjairól beszóva nagy mennyiségben hoztak Rómába s más nagy városokba. Az angolnát tiszta vízben mosták meg, cukorral meghintve eszaporba tették s azután fehér bort s egy kis finom olajat töltve rá, kocsonyává főzték. Midőn asztalra került, az assafetida fohagymaszerű gyökerének porával hintették be.

A «coena» második csoportjának főtagja a vadpecsenye volt. Szarvas, őz, nyul, vaddisznó, medve, különféle madarak tartoztak ide. Kedvelt éledele volt a hizlalt nyul. Az 6-korban ugyanis tömegesen fogták össze a nyulakat, s egy nagy négyszögű ól egymás felett álló kettreczében szabályszerűen hizlalták. Ugyanezt az eljárást alkalmazták a mezel egereknél, melyek szintén igen kedvezet éledelek voltak. A fő éték rendszeren egy vaddisznó volt, melyet egészben tettek fel az asztalra s csak azután, midőn a vendégek már eléggé megbámulták, hívták elő a fenszélőt (scissor), ki ügyesen darabolta szét. A szelid disznóból rendszeren csak különféle kolbászokat s apróbb pecsenyét készítettek, de egészben csak a malacokat tették fel az asztalra.

A főétkezés harmadik csoportja szárnyas állatokból állott. Igen kedvelt dolog volt az asztal közepére tenni egy sült fácszánt aranysárga színű fenýmadarakkal körítve. A fenýmadarakat is rendszeren szabályszerűen hizlalták s egy darab 3 denárba, mintegy 80 krajczárba került s ezért csak vagyonosabb emberek tudták ezzel vendégeiket ellátni. A fácszán mellett sok helyen szerepelt a páva, melyek kezdetben Samos szigetén Juno templomában tenyésztették. Káposzta, spárga, articsóka, gombák stb. képeztek a mellékételeket s ehhez járult, habár mérsékelve, a tiszta bor.

1. Péter Pál granátos őrség Miklós czár szobra előtt. 2. Sz. Pétervárra menetelő dragonosok. 3. Doni kozákok legénységi oskolája.

OROSZ HADI KÉSZÜLETEK.

A pótétkezés (mensa secunda) nem következett rögtön a coena után. Előbb a házi isteneknek hoztak áldozatokat s ezek szobrait tették az asztalra. A szertartás végeztével a vendégek egy része, különösen a nők, eltávoloztak, mivel most a pótétke, u. m.: sajt, sütemény, gyümölcs mellett főképp a tüzes chiosi bor került fel, mely a kedélyeket felelevenítette, s ilyenkor a nők nem vehettek részt a mulatságban.

Nagy úri lakomákon természetesen mindig voltak drága éledelek. Ilyenek például a pávatojás s a flamingónyelv. De a közönséges ételeket s különösen a főzéseket is különös módon készítették el. A káposztát salétromban főzték, hogy színe megmaradjon, a repát mesterséges módon különböző színűvé tették, a dinnyét ecettel és borssal fűszereztek, teknősbéka, osztriga, rák különböző ízlések díszítéseben jelentek meg.

A legjelentékenyebb különbség azonban az ókori s mai vendégek között nem az éledelekben, hanem az evés módjában állott. A hosszúságú asztal rendszeren a szoba közepén volt, körülötte párnás padok, melyeken a vendégek félig elnyulhattak, mivel csak a nők és gyermekek ültek egyenesen. A férfiak meg cipőiket is levetették s evés előtt, valamint az egyes fogások között, megmosták kezeiket. Kést csak a scissor használt, villákról mitsem tudtak, az ételt ujjakkal, melyekre néha keztűt húztak, vették ki. — Kanalak voltak, felül néha hegyes véggel, hogy a tojást, rákot, osztrigát feltörhessék. Kanál helyett különben kenyérhéjdarabokat is használtak. Az egyes fogásokat nem egymásután hozták be, mint nálunk, hanem egyszerre rakták fel az asztal közepén levő finoman fényezett lapra (repositorium) s onnan vette mindenki, a mi tetszett, a rabszolgák csak a vékony darabokra vágalt kenyeret és bort kínáltak. Boros pohár helyett lapos érc-csészék szolgálták, melyek gyakran voltak aranyból vagy drágakövekkel kirakva. A többi asztali edények, köztök a melegítők is, cserépből, ezérből vagy szalonnaközből voltak s legdiszesebbek a tányérok, halcsészék, melyek gyakran család-érlelyeknek maradtak fenn. A bort Görögországban bortmőlökben tartották, a rómaiak rendszeren embernagyságra cseréphordókban; az asztalokhoz amparónak nevezett korsókat hoztak fel, melyeknek szája szurokkal volt bedugva s rajtok etiquette a bor nevével és annak a konzulnak jelölésével, a kinek uralkodása idején termelt a bor.

A pótétkezés után, az úgynevezett valódi symposion idején, fogyasztottak a legtöbb bort s akkor különféle mulatságokat találtak ki a vendégek számára, melyek közt nagy szerepet játszott a rejtélyfeladás. Nem ritka eset volt, hogy a mulatságok fokozatosan dözölésekké változtak át.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Arany János hátrahagyott iratai és levelezése. Az irodalom barátai s az elhunyt költő tisztelői által várt nagybecsű gyűjtemény első füzeté megjelent. Ráth Mór, Arany összes műveinek s e hagyatéknak is kiadója, nemes dicsevággyát helyezte abba, hogy a kiadást az elhunyt koszorúhoz külsőleg is méltóvá tegye. Az összes művek alakjában, a díszességgel és szabatossággal, de még annál is csinosabban jelennek meg e hagyatékok; legalább az első költeményhez adott kezdő-vignette s a programmban fölemelt képmellékletek azt látszanak ígérni. A megjelent első füzet csak négy ívet tartalmaz; ebből három s felet a bevezető közlemények foglalnak el. De ezek is fölötté érdekesek. A költő önéletrajza, melyet közbevetőleg Toldy «Költészet kézikönyve» számára Gyulai Pálhoz intézett magánlevél alakjában, még 1855 közepén írt volt Nagy-Körösről, bár már ismeretes — itt elmaradhatatlan adalék munkái előtt. A megírása ótái adatokkal a kötet végén álló jegyzetekben lesz kipótolva. Ez önéletrajz előtt áll s az egész gyűjtemény megnyitójául szolgál a költő fiának, Arany Lászlónak tájékoztató bevezetése.

A kegyeletes fiu azoknak a tételöléseeknek az előadásával kezd, melyek közt hányódott: kiadja-e e gyűjteményt, vagy ne? Mintha csak magát az öreg Aranyt hallanók, sok töredéket is tartalmazó «Elegyes Darabjai» előszavában.

«Megvallom — írja Arany László — nem csekély tételölés után szántam el magam közzétételre. Az a kétség, a mit maga a szerző érzett, mikor töredékes dolgozatai egy részét fölírja rejtkekből először kiadta, elfogott engem is.

«Vajjon érdekkel fogadja-e mindezt a közönség? Vajjon épen a leginkább érdeklődök nem csalódnak-e várakozásomban, a mit a hírlapok ismételt tulzó hiriei talán nagyon is feleségizhattak.

«Az ilyen hír haladában nőttön nő, s a ki végre, a könyv megjelentekor, nem azt kapja, a mit talán a

hírek után gondolt, elkedvetlenedésében becsét könyven alább teszi a valónál.

«De vajjon nem ártoke-e a közzététellel a boldogult emléke iránt tartozó kegyeletnek is? Szabad-e az alkotó művész műtermének minden forgását közzétenni? Szabad-e a költő terveinek, eszméinek, ötleteinek kidolgozatlan vagy félig kész darabjait fölírni a világ előtt?

«S ha egykor majd lehetne is: elérkezett-e már erre az idő? Eddig is szándékosan halogattam a közzétételt, várva, míg az *Osszes Művek* folyamathoz volt új kiadása, a mit atyám maga rendezett sajtó alá, egészen befejeztetett. Nem jobb volna-e várakoznom még tovább is? Vagy legalább megválogatnom a gyűjteményt? Egy részét adni most, a többit tartogatni más időkre?

«De kételkedésem közt is éreztem, hogy azok felfogásában is «van valami», a kik e kiadást már évek óta sürgetve, késlekedésemet csaknem egy tartozó kötelesség elhanyagolásának kezdték fölfontetni. Egy tekintélyes tudósunk épen kétségbe is vonta, van-e, jogom ily kéziratos hosszabb ideig elvonni az irodalomtól? Atyám barátai, a kikkel a gyűjteményt közöltem — különben egy részét már régóta ismerték — nemcsak azért voltak a halogatók ellen, mert azt hiszik, hogy e töredékek egyes darabjai bizvást oda tehetők szerzőjük legfényesebb lapjai mellé, hanem azért is, mert nincs semmi oly természetű ok, a miért e gyűjteményt a kortársak előtt inkább kellene rejteni, mint talán később. Pedig előbb-utóbb gyis megjelennének, az kétségtelen.

«A mi a megválogatást illeti: az nehéz volna. Minden válogatás önkényes. Mondhatni, izlés dolga. A mi egynek érdekesebb, másnak talán kevésbé. A mi esztetikai tekintetből talán mellőzhetőnek, meglehet, mint jellemző vonás, életrajzi adatként volna értékes. Valóban, a ki válogatni akar, olyanba avatkozik, a mire csak maga a szerző lehetne hivatva.

«Végre is legjobbnak véltem lehetőleg teljes gyűjteményt adni, összefoglalni egy posthumus kiadásban mind azt, a mi a hátrahagyott kéziratosból, az *Osszes Művek* utolsó kiadásába föl nem vett régebbi dolgozatokból s atyám baráti levelezéseiből birtokomba jutott és egyáltalán közölhető.

Ezután előadja a négy kettőre tervezett gyűjtemény tartalmát: az első kötet költeményeket, köztök a lyrnai és balladaiakat «Öszikék» cím alatt, melyeket a költő élete végéig többnyire a Margit-szigeten írt, a Csaba ébredését, több elbeszélő s eposz-költeménydarabot, apróságokat, rögtönzéseket, papírszeleteket stb. tartalmaz; a második prózai iratokat, bírdalokat, stb., melyeket Arany nem vett föl prózai dolgozatai gyűjteményébe, de melyeket a szétválasztásban való elvesztéstől meg kell menteni s a harmadik és negyedik kötet pedig a költő levelezéseit fogja tartalmazni. Így e kiadás kiválóan életrajzi becsei is lesz rendkívüli irodalmi becsé mellett. Arany László a köteteket jegyzetekkel fogja kísérni, melyek felvilágosítókat fognak nyújtani az egyes darabok keletkezésére s egy-szersmind gazdag adattárai lesznek a költő életrajzához. Ezek s a levelezések nélkül Arany életrajzát meg sem lehet írni s így maga ez a szempont is teljesen igazolja a vállalatot s annak sürgös voltát. Már e bevezetésben is sok érdekes adatot találunk, mintegy előlegezve. Ilyen például a «Daliás Idők» című töredékre vonatkozó, melyből, mint tudva van, a «Toldi Szerelme» nőtte ki magát.

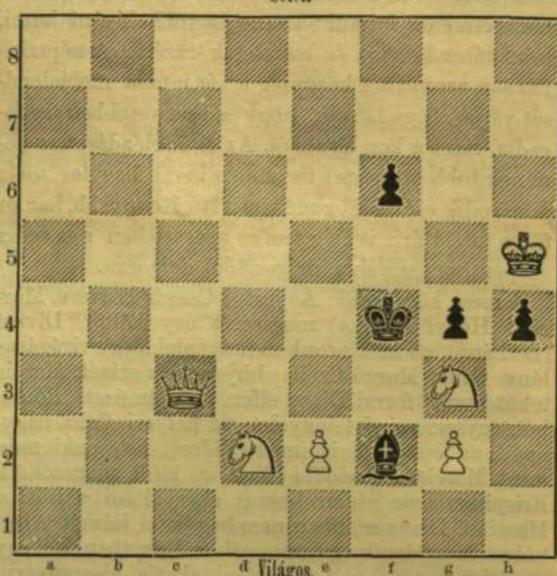
«E művet — mondja Arany László — atyám három ízben kezdte újra, egymástól messze eső időközök után, s tervén mindannyiszor tett több-kevesebb módosítást, melyek miatt a már közzébozóttól énekek sem maradhattak eredeti alakjukban. Az első kidolgozás még a forradalom idején, mindjárt Toldy megjelenése s az akkor már szintén kész, de aztán öt évig asztalfiókban tartott *Toldy Estjének* befejezése után, Petőfi budizót ösztönzésére indult meg. Uzmane akkor *Daliás Idők* lett volna. A jelen kiadásban foglalt első szöveg ebből az időből maradt fenn; egészen rajta is van még a «barna hajjal» és «játszi elmével» ifjonta elmondott két első résznek nagy üdésége. Azonban a szerző maga csakhamar elégtelen lett vele; 1853. november 22-én kelt levelében írja *Tompának*, hogy *Toldi* második részét elvitte hat vagy hét énekig s aztán ismét elal kezdte: az hiszi, úgymond, hogy ezt a részt csak «réa disputálták» azért nem bír boldogulni vele.

«Ez «eltű-kezdett» második kidolgozás tervének beosztásának felel meg a *Figyelő*-ben és a *Koszorúban* közzétett két ének. *Buda Halála* félre tétele után, 1863-64-ben még dolgozott rajta, de — mint maga mondja — «egészen szubjektív természetű szenvedések miatt» ismét hosszú időre abban kellett ezt is hagyania. Újabb évek évtized telt le, míg régi töredékeit 1874 után néha-néha ismét kezébe vehette s véglegesen megállapított abban a tervben, a mit aztán «fehérülő hajjal» *Toldi Szerelmé*-ben befejezett.

Talán még érdekesebb részlete a Bevezetésnek a költő «Kapocsos könyvéről» szóló, melyben t. i. utolsó lyrnai verseit, az *Öszikéket* írta be.

SAKKJÁTÉK.

1427. számú feladvány. Schäfer B.-től.

Világos indul és a harmadik lépésre matot mond.

Az 1421. sz. feladvány megfejtése.

Hofman Fr.-től.

Table with columns for 'Világos.' and 'Sötét.' containing chess move notations like '1. Hf4-d3', '2. Fg4-d7', etc.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. Andorfi S. Kovács J. — Az Erkel sakkteremtéséről...

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

Bálint-Judit. A dactylus (vagy anapestus) forma nem segít a rémes történet erőltetésén...

Déva. R-i. A megemlékezés lapunkról a hosszas halgatás után örömmel vettük.

K. Zs. A népre sok szóval, de kevés humorral van elmesélve. (A helyesírása névze meg kell jegyeznünk, hogy jüst és nem jlyest, falu-szaja és nem faluszajya.)

Tökölés. Gyöngye mese, gyöngye előadásban. Rimre is jobban kellene vigyázni. Erre, hogy Capura nem rimék ám az ilyenek: haragra, falakra, akára, sem erre: asszonya, ez toronyra.

Másképp. Csinos; talán. Nem közölhetők. Szentélyemben. — Az utas. — Vágyódás. — Hova túntél?

HETI NAPTÁR. Márczius 10.

Table with columns for 'Katholikus és protestáns', 'Görög-Orosz', and 'Izraelita' showing dates and names for the week of March 10th.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Nyers selyem bastruhákat (egész selyem) 9 frt 80 kr. egy teljes ruhára, ...

Egy hatszor hasabzott petit sor, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 15 kr.; többszöri igtatásnál 10 kr. Bélyegdíj külön minden igtatás után 30 kr

HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatalunk számára hirdeményeket elfogad BÉCSBEN: Dukes M. Riemergasse 12, Schalek Henrik Wollzeile 12, és Oppelik A. Stubenbaier 2.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4-ik sz.) megjelentek és minden könyvárusnál kaphatók következők

KATHOLIKUS IMAKÖNYVEK.

ALBACH Sz. J. Áhitat órái. Elmélkedések Isten, erény és az örökké valóság felett. Bőrbe kötve aranyvágással 2 frt. Francia bőrbe kötve kapocscsal 3 frt.

GYÖRFFY Iván. Kis menyeyi manna. Harmadik kiadás. Kötve 25 kr.

GYÖRFFY Iván. Menyeyi manna. Katholikus ima- és énekgyűjtemény fiatalok és élethez számára. 3-ik kiadás. Kötve 50 kr.

HUNGARI A. Isten temploma. Imakönyv minden rendű és állapotú keresztény katolikusok számára. Zsebkönyv. Egy acélmetsettel, bőrbe kötve aranyvágással. Francia bőrbe kötve kapocscsal 3 frt. Kék v. vörös bársonyba kötve, kereszttel és kapocscsal 6 frt.

TÁRKÁNYI Béla. Új rózsakert. Imádságos és énekes könyv katolikus keresztény hívek használatára. Czimképpel. Zsebkönyv. Bőrbe kötve aranyvágással 2 frt. Francia bőrbe kötve kapocscsal 3 frt. Kék v. vörös bársonyba kötve, kereszttel és kapocscsal 8 frt.

TÁRKÁNYI Béla. Nagybójt kalauz. Krisztus kinszenvedésének és halálának negyvennapos megszentelésére a nagybójt ájtatossággal együtt. Négy acélmetsettel. Francia bőrbe kötve kapocscsal 3 frt.

TÁRKÁNYI Béla. Ártatlanok öröme. Katholikus imakönyvecske kis gyermekek számára. Sok képpel. Kötve 20 kr.

TÁRKÁNYI Béla. Vezérrangyal a menyeyi korona elnyerésére. Kathol. imádságos és énekes könyv. Négy acélmetsettel. Bőrbe kötve, aranyvágással 2 frt. Ugyanaz: zsebkönyv. Bőrbe kötve aranyvágással 2 frt. Francia bőrbe kötve, kapocscsal 3 frt.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest megjelent és minden könyvkereskedésben kapható — az osztr. tartományok számára Szelinski György cs. k. egy. könyvárusnál Bécsben I., Stefansplatz 6.

KÖZHASZNU MAGYARÁZÓ SZÓTÁR

A MAGYAR IRODALMI MŰVEKBEN, MAGÁN- ÉS HIVATALOS IRATOKBAN, HIRLAPOKBAN, FOLYÓIRATOKBAN ÉS TÁRSALGÁSI NYELVBEN GYAKRABBAN ELŐFORDULÓ IDEGEN SZAVAK MEGÉRTÉSÉRE ÉS HELYSÉ KIEJTÉSÉRE.

BABOS KÁLMÁN. HARMADIK KIADÁS. Ara füzve 1 forint 50 krajczár. Vásonba kötve 2 forint.

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapest megjelent s minden könyvárusnál kapható — az osztr. tart. számára Szelinski György cs. k. egy. könyvárusnál Bécsben, I., Stefansplatz 6.

A MAGYAR TELEKKÖNYVI RENDTARTÁS MAI ÉRVÉNYÉBEN.

EGYENLŐ TEKINTETTEL AZ ELMÉLET ÉS GYAKORLAT IGÉNYEIRE ÉS KÜLÖNÖS FIGYELEMMEL A FELSOBB BÍROSÁGOK HATÁROZATAIRA.

IRTA ZLINSZKY IMRE. HARMADIK KIADÁSKÉNT, AZ UJABB TÖRVÉNYEKSEL KIBŐVITVE ÉS A FELSOBB BÍROSÁGOK UJABB MEGÁLLAPODÁSAINAK FELHASZNÁLÁSÁVAL

Dr. IMLING KONRÁD. Irta. Ara füzve 2 frt 80 kr.

MAGYAR KERTÉSZKÖNYV.

A belterjes (intensiv) kertgazdászati foglalatja, UTMUTATÓ KALAUZ a konyhakertészet, gyümölcsészet, magtermelés, magnemesítés, honosítás és virágos kert használati művelésére.

FARKAS MIHÁLY. (Számos a szöveg közé nyomott metszettel.) Ara füzve 2 frt.

Szerző e művében éveken át gyűjtött tapasztalatainak, tekintettel hazánk társadalmi nyújtott viszonyaira, legkivált a kisebb földbirtokos osztály jól felfogott anyagi érdekeit tartotta szem előtt, s mint ilyen a loni kertészkedő közönség figyelmét méltán kéri.

Valamennyi külföldi szerektől előnybe helyezendők, a magyar közönségnek különben már legjobban hírnevek és fokozatos elterjedésnek örvendő a külföldi labdac- gyárosok óriási reklámja dacára, százezer esetben tíz éven át legjobban megkísérelt és több éveken át a bel- és külföldön nyert tapasztalatok nyomán, csakis növény-kivonatokból összeállított dr. Kva pil

kárpáti egészségi labdacok,

melyek biztosan, minden káros következmények nélkül, nem erőszakolva, hanem minden fájdalom nélkül hatnak: eldugulás, nyálkásodás, étvágyhiány, gyomorba, felfúvódások, szédülés, fejfájás, váltólag, aranyér, bőrkütsékek és sárgaság ellen. — Pótolja a keserűvizeket, melyek vizenyös trulást eszközölnék.

Egy skatulya ára 21 kr. egy tekercs 6 skatulyával 1 frt 5 kr., nem bérmentes külföldényül 5 kr. bélyegdíjjal több. Ha a labdacok árához 20 kr. mellékeltek és az egész összeg posta-utalványval beküldetik, akkor a megrendelt mennyiség az összes bírodalomba bérmentes bérmentes beküldetik.

Raktárak: Budapest: Pataky Károly gyógyszerésznél, az újépület áttelében; Pozsonyban: Erdy István «vörös rika»-hoz címzett gyógyszerésznél; Debreczenben: Mihályovits István gyógyszerésznél; Kecskeméten: Molnár János gyógyszerésznél; Szegeden: Kovács Albert gyógyszerésznél és Temesváro: Tarczyay Istv. gyógyszerész. Legujabb hírlapaitok! T. gyógyszerész ur! Az uraságod által készített kitűnő hatású kárpáti egészségi labdacokból legyen szives részemre postautalványval megrendelni a készletet, mint jótékony szer házzammal nélkülözhetelen, miért is ké-küldeni. Tiszta-Polgár (Szabolcs megye), 1886 márcz. 9. Tisztelettel Mátyás Sándor, jegyző. Sátorajya-Ujhegy, 1886 június 3-án. Vagyonk közönségi tisztelője Vargi Mihály, lakatos. T. gyógyszerész ur! Az Ön kárpáti egészségi labdaccai valóban kitűnő hatásúak s csakis ezeknek köszönhetően némeg egészségi állapotának helyreállítását; mint jótékony szer házzammal nélkülözhetelen, miért is ké-küldeni. Tiszta-Polgár (Szabolcs megye), 1886 márcz. 9. Tisztelettel Mátyás Sándor, jegyző. Sátorajya-Ujhegy, 1886 június 3-án. Vagyonk közönségi tisztelője Vargi Mihály, lakatos.

Különös figyelemre méltó!

WUNDERPFLASTER Ahirneves Dr. Forti-féle sebtapasz

mely rendkívül győztesre, elcsodáló, erősítő, fájdalomcsillapító hatása által leggyorsabb, legbiztosabb és egyszerűbb gyógyeresztől különösen bajokban. Egy csomag ára 50 kr. nagyobb csomag 1 frt. használati utasítással együtt postán küldve 20 krral több.

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerész úrnál király-utca 12. sz.

Bécsben: Pieban Xav. Ferencz a régi cs. k. labori gyógyszerárban, Lávantér 1. sz., Dr. Girtler gyógyszerárban, Freung 7. sz., Scharrer Konrad gyógyszerárban, Mariahilferstrasse 72. sz., Fritz G. és R., Bräunerstrasse 5. sz., Bruno Raabe, Továbbá Wilhelm Fer. és társ. III. Landstrasse, Linkebahngasse 3., Drogistákál, Prágában: Fürst József a fehér angyalhoz címzett gyógyszerárban, Forst 1071. II. Gracóban: Nedved A., a szerszembes címzett gyógyszer, a Múrtéren.

Budapestben: Áltérth J. városi gyógyszerár, városbíró, Scherzhoffer K. örv. a nagy Kristóhoz címzett gyógyszerárban, Kristó-tér sarkán. — Pillich Fr. gyógyszer, Dorottya-utca 12. sz. király-utca 103. sz.; Kovács Thalmayer és Seitz, nádor-utca, Keresztúr Fr. utódnál, nagy (3) korona-utca 22. sz. Neruda Nándor, hatvani utca 7. sz. Drogistákál, Tekessy J. udvari gyógyszerész a várban. Vlassék E. gyógyszerésznél a Krisztinavárosban, Janostér, Frum J. A. gyógyszer, Balaton-Füredén: Orván J. Balassa-Gyarmaton: Havas Gy. és Hercegy K. B.-Osobán: Varságh B. Berettyó-Ujfalu: Tamásy Géza. Csépnán: Csibulka Gy. Debreczenben: dr. Rothschnek V. E., Tamásy K. Göll N., Orvany O., Mihailovits István és Marakózy K. A. Kis-Váradon: Nádhera P. Egerben: Köllner L. E. Lőrincz és Burth Lajos gyógyszer. Eperjesen: Krivosz Gy. és Korn V. Érsekújvárott: Conlegrer J. Gyöngyösön: Mersis N. és Baruch J. Győrött: Stirling K., Lippocz M. és Mehlischmidt J. H. Madáson: Farkas István. Keszthelyen: Keresztény S. és Schmidt K. Jászberényben: Merk J. és Marakózy L. Kalocsán: Horváth J. Kaposvárott: Csollner V. és Biboehy K. Károlyváros: Báthory B. n. Kassán: Csallik G., Wastirachek K., Megy G. és Hegedüs L. Kismárkon: G. G. G. Generach G. A. Kis-Váradon: Khatuly J. Komáromban: Schmidt-hauer A. Kirchner M. és Kovács Arisztid. Kón-Madarason: Jung K. Léván: Medveczy S. Losoncson: Kirchner D. és Pokorny L. Mező-Kövesden: Friskó B. M.-Thron: Csippek E. Mező-Károlyváros: Rótz Gyula. Mező-Kövesden: Kiss P. Miskolcson: Dr. Récz Gy. Dr. Szabó Gyula. Kúrcz J. és Ujházy K. Mitrovicson: Krstionics A. M.-Kassán: Prager Béla és Béla J. M.-Károlyban: Blöky P. és Habb Kőröscsány L. M.-Kőröcsön: Medveczy Gy. Nagyszombaton: Csepényi E. N.-Váradon: Huzella M., Molnár J. és Heringh S. Nyiregyháza: Koranyi J. Szopók Alf. gyógyszer. és Kovács S. Nagy-Kállán: Hvezda K. Pakson: Malatinszky S. Pécsen: Sipicz J. Pöstyényben: Erdy István. Pápa: Fekete N. Szigetmonostoron: Hamallás K. Somogyon: Pösch J. gyógyszer. örökös és Hirsch J. N. S.-A.-Ujhelyen: Medveczy J. Sopronban: Griner J. Sümegyen: Stamborsky L. Szathmáron: Bossin J. Dr. Lengyel M. és Lányi E. Szegeden: Kovács Albert. Sz.-Tolnárvárott: Braun J., Diebala Gy. Székelyhádon: Szabó J. és Szentpétery F. Szentesen: Várady L. és Podhradezky L. Szepes-Szombaton: Gráb J. Szolnokon: Kecskény F. Szombathelyen: Rudolf A. Tarnán: Monó I. Temevárott: Terezy I. és Janner G. M. Tésán: Agoston Gy. T.-Ujlakon: Rótyó G. Tokajban: Reiner D. Torszállán: Ursányi Zs. Ungvárott: Lam Sándor, Bene L. gyógyszer. Krausz A., Speck J. és Peltárszky A. Vácson: Az Irgalm. gyógyszer. Vácon: Frischmann F. Vaxmann: Gáspár S. Veszprémben: Fenyecz K. és Seitz Horváth P. Zilahon: Unger G. Zircen: Tejfel J. Erdélyben: Brassón: Gyertyánffy és Társainál. Deesen: Róth P. Kolozsvárt: Valentini A., Wolf J. és Dr. Ember Bogdán. Kézdí-Vásárhelyen: Kovács F. M.-Vásárhely: Bucher M. Szepes-Szent-Györgyön: Bats B., Ötves P. és Barabás F. Szászvárosban: Graffius J. Vajda-Munyadon: Dr. Juchó F. Romániában: Jassyban: Engel J. a koronához címzett gyógyszerárban. Ruul de Vedeben: Váro K. gyógyszerész. Vastánban: Ortynsky E. gyógyszerész.

Mezei gazda népszerű vezérkönyve.

A mostani viszonyokhoz alkalmazva.

Földbirtokosok, gazdatisztek, földmivesek használatára; de kiváltképpen a magyar földmivelő nép számára,

különös figyelembevételével annak,

miképen lehet és kell a gazdaságot célszerűen rendezni, lehető legjovődelmezőbb fokra emelni és csinosítani.

Írta

GALGÓCZY KÁROLY.

Ötödik kiadásban átnézte és bővítette

Dr. FARKAS MIHÁLY.

Első kötet: Földmivelés.

Ára füzve 1 forint 20 krajczár o. é.

Második kötet: Állattenyésztés.

Ára füzve 80 kr.

Vászonkötésben a két kötet 2 frt 50 krajczár.

Selyem- és szóruha festő

BERKETZ ISTVÁN

Budapest, rózsas-tér 3-dik szám.

KIALLITÁSI ÉRMEI: Páris, 1878. Bécs, 1873. Szeged, 1876. Budapest, 1885.

Fest mindennemű szine-hagyott selyem- és szóruha szöveteit; kendőket, posztókat, butorkelméket, stb. apróságokat.

Festő-üzlete egyedül Budapesten. (Saját házában.) Világkiállításai érmeikkel kitüntetve és gőze jól berendezve. Védők megrendelések pontosan elkészültek.

A «FRANKLIN-TÁRSULAT» kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható — az osztrák tartományok számára SZELENSKY GYÖRGY csász. kir. egyetemi könyvtárosnál Bécsben I. Bezirk, Stefansplatz Nr. 6.

MOLÉ

TELJES FRANCZIA ÉS MAGYAR SZOTÁR

Harmadik kiadás.

Első kötet: Francia-magyar rész.

Írta

MÁRTONFFY FRIGYES

Ára füzve 2 frt.

Második kötet: Magyar-francia rész.

Írta

BABOS KÁLMÁN

Ára füzve 2 frt. — A két rész egy félbörkötésben 5 frt.

Minden bet- és külföldi különlegességek készletben.

PSERHOFER J.

vértisztító labdaccai

évek sora óta sokszorosan jónak bizonyult, és számos orvos által a közönségnek ajánlott házi szer a rossz emésztés minden következményeit, dugulás, stb. ellen.

1 doboz 15 labdacccsal 21 kr.

1 tekercs 6 dobozzal 1 frt 5 kr.

Az összeg előzetes beküldése mellett, bérmentes szállítással együtt:

1 tekercs labdac frt 1.25 4 tekercs labdac frt 4.40
2 " " " 2.30 5 " " " 5.20
3 " " " 3.40 10 " " " 9.20

Kevesebb egy tekercsnél nem szállítattik.

Pserhofer J. győgytára „az arany bírod. almánál”

Bécs, I., Singerstrasse 15.

Budapestben kapható Török János, gyógyszerárban.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárosnál kapható — az osztrák tartományok számára SZELENSKY GYÖRGY csász. kir. egyet. könyvtárosnál Bécsben I., Stefansplatz Nr. 6.

Mezei gazda népszerű vezérkönyve.

A mostani viszonyokhoz alkalmazva.

Földbirtokosok, gazdatisztek, földmivesek használatára; de kiváltképpen a magyar földmivelő nép számára,

különös figyelembevételével annak,

miképen lehet és kell a gazdaságot célszerűen rendezni, lehető legjovődelmezőbb fokra emelni és csinosítani.

Írta

GALGÓCZY KÁROLY.

Ötödik kiadásban átnézte és bővítette

Dr. FARKAS MIHÁLY.

Első kötet: Földmivelés.

Ára füzve 1 forint 20 krajczár o. é.

Második kötet: Állattenyésztés.

Ára füzve 80 kr.

Vászonkötésben a két kötet 2 frt 50 krajczár.

Legjobb asztali- és üdítő-ital.

Hazánk legkedveltebb savanyuvize

A MOHAI ÁGNES FORRÁS,

mely nemcsak a polgári körökben kedvelt, de utat tört magának a felsőbb és legfelsőbb körökben is.

6 fősége

József főherg. és ő felsége Milán szerb király

konstantinápolyban, Alexan. trában legkedveltebb Fiumében is ép ugy mint hazánkban általánosan a kolera megelődés ellen praeservativ gyógyszernek bizonyult.

Frisz töltésben az ország minden gyógyszerárban, lényegesen minden sz. verődjében kapható.

csészéig 6. raktár:

ÉDESKUTY L.

m. k. és szerb kir. udv. főványv. szállítóhely Bécsben, Erz. sz. út-tér 7.

Borral használva kiterjedt kedveltségnek örvend.

Brünni kelméket

elegáns nyári öltözetre

3-10 méteres szelvényekben minden szelvény 4 bécel ról

frt 4.80 igen finom frt 7. — legfinomabb frt 10.50 legeszebb.

valódi gyapjuból,

valamint kamagarn és felsőkabát kelméket, ugyazint utazó-plaidet, abját 4 és 6 fütér — szalvét és öszeg utárvétele mellett a szilárd és jöhirtnek ismert postógyári raktár

SIEGEL-IMHOF

Brünnben, Ferdinandsgasse 21.

Magyarán: Minden szelvény 3-10 mtr. hosszú és 136 cm. széles, s így teljesen elegendő egy tökéletes fürdőöltözetre. A főnehézi czég, ismeretes szilárd sága és jelentékeny munkaképessége kezeskedik arról, hogy csak a legjobb áru, pontosan a választott minta szerint, szállítsák. — Múltán most igen sok szelvény egész „brünni áruk” köpenye alatt garazdálkodik, ezek ellenében a főnehézi czég mintákat küld ingyen és bérmentve. 1882

Védjegy

A legbiztosabb és legjobban ismeret-hajlékus ellen a KELETTYI hajlékusos olaj, mely a magyar kir. mű-vegyészeti kísérleti állomásán dr. Liebermann Leotan. által megvizsgálva jónak találtatott. A keleti hajlékusos olaj erősíti a hajjalapot, óvja a hajkibúrást és szikeresen előmozdítja a szakál és haj növekedését. Utánzó ellen védjegy által védve. Nagy t. frt, kis 50 kr.

Körpessz tisztítja és erősíti a fejbőrt. 1 üveg ára 50 kr. Utánvét mellett üvegen, 10 kr. több. — Kapható a készítőnél

LAMBING J.

fordász és borbély, Budapest, VIII., stáció-utca 2. sz. a.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárosnál kapható — az osztrák tartományok számára SZELENSKY GYÖRGY csász. kir. egyetemi könyvtárosnál Bécsben I., Stefansplatz Nr. 6.

VERNE GYULA.

SÁNDOR MÁTYÁS

REGÉNY.

FRANZIÁBÓL FORDITOTTA

HUSZAR IMRE.

Benett L. eredeti rajzaival.

Két kötet.

Ára füzve 4 forint osztr. ért.

ORVOSI TANÁCSADÓ

VÁROSON ÉS FALUN.

SZERKESZTI

dr. LENGYEL DÁNIEL

Második javítva és bővítve átdolgozott kiadás.

Ára füzve 1 frt 50 kr.

1-6 cs. kir. kizár. szabad. újonnan javított

RUGANYOS SÉRVKÖTŐK

Fontos szorvedőknek.

sérsvédővel.

Fontos szorvedőknek.

Legújabb találmány az amerikai, újonnan javított ruganyos sérvkötő Politzertől; ez rugók nélkül van, tisztán ruganytárból művészi módon szerkesztve s az a czélja, hogy még a legüldültebb sérveket is lehető legrövidebb idő alatt egyszerűen fekvésbe hozza, s egy nappal a legerőseztőbb munkánál, vagy a sokat járkálásnál, mint szintén éjjel alvásiban is használható, a nélkül, hogy a sérvhajban szenvedő hivatásában legkevésbé is volna akadályoztatva. Felette nagy haszon, hogy az még éjjel is a testen maradhat, mivel hogy a szenvedő testreze kiváltképpen jótékony kellemetes nyomást gyakorol s a legtöbb esetben még a sérv bízós gyógyulását is eszközli. A legtöbb orvosi tekintélyek által elismertve, megvizsgálva s a legjobbnak találva professor Kovács a sebészeti kóroda alelnöke, dr. Gross Lajos m. kir. egészségügyi tanácsos, dr. Glück Ignác kir. törvényszéki orvos által. 1887

Alólírott gyógyszermind nagy raktár is tart angol és francia aczél sérvkötők, függesztő készülékeket (suspensorium) gumimiburo szövötteket, mint szintén szarvasbőrű. A szarvasbőr és gummi suspensoriumok czélja, hogy a túlagult megakadályozzák. Működésük, lépkérik, agybetét és, periódikák, préservatívumok, gummiharonyák s mindennemű gummi árucikkek. Sérvkötőknél kérem megjelölni: jobb, bal v. kettős-e, mint szintén a test bőségét is. Megrendeléseket utánvetel mellett elfogad.

POLITZER MÓR cs. kir. szab. sérvkötő-készítő.

Budapestben Deák Ferenc-utca.

Arak: urak, hölgyek és gyermekek számára, egyoldalmak darabja 6-10 frt, a kettősök darabja 10-16 frt, gyermekeknek felevaló olcsóbb. Ugyanitt kapható legjobb amerikai sérvkötés. Egy téglai ára 3 frt 50 kr.

11-DIK SZÁM. 1887. BUDAPEST, MÁRCZIUS 13. XXXIV. ÉVFOLYAM.

Előzetesen feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt POLITIKAI ÚJDONSÁGOK együtt: 1 félévre — 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG 1 egész évre 8 frt 1 félévre — 4 * Csupán a POLITIKAI ÚJDONSÁGOK: 1 egész évre 6 frt 1 félévre — 3 * Külföldi előfizetőkhez a postalong meghatározott viládjai is csatolandó

A HOLDLAKÓK NAPFOGYATKOZÁSA.

Az EMBERISÉG szemei gyakran fordulnak a Hold felé. A nagy katasztrófák, minő a közelmúlt földregzés is, s melyeknek okát sokan a Holdban keresik, kettős mértékben kötik le figyelmünket s fordítják eme nagy égi test felé.

érdekesebbek. Ez az égi test az, mely egészen a miénk, hozzánk tartozik, a földnek kiegészítő része, mint akár a Csendes-Oceánnak valamely elhagyott szigete. Sőt több jögnak hozzá. Azt a szigetet fel kell keresnünk, hosszú utazással, ha látni akarjuk; ez bevilágítja éjszakáinkat, erejét érezteti az úrapályokban és árdagályokban, s az egész emberiségnek közös kincse, osztatlan

A jobb minőségű látóeszközökkel ekkora távolságból megkülönböztetünk egy ötven méternyi hosszúságú tárgyat, tehát nem csak egy-egy várost, hanem egy falut is, a kisebb fajtából valót.

A holdlakók, ha hasonló látóeszközök felett rendelkeznek, szemtanúi lehetnek a mi életünk főbb eseményeinek. Egész jól láthatják a mi

NAPFOGYATKOZÁS A HOLDRÓL NÉZVE.

Foglalkozunk hatásával, s megismerni igyekszünk minden viszonyait.

Többek között egész jól meg tudjuk magunk előtt eleveníteni a hatást, a melyet egy napfogytkozás a Hold lakóira gyakorol. Föltéve természetesen, hogy a Holdon is vannak lakók.

Minden égi test között legtöbbet tudunk a Holdról s annak viszonyai reánk nézve a leg-

tartománya, melynek birtokáért nem vivatnak véres háborúk.

Alig ötvenezre mér földre van tőlünk ez a csodás tartomány, mindössze is tizszer tovább, mint egy földkörűl utazás, melyet manap megtehet 80 nap alatt a vállalkozó.

Ez a távolság eloszlik nagytöve üvegeink ereje előtt, mint a kőd, midőn reá süt a déli nap.

harczaink alatt egy-egy ezrednek, sőt zászlóaljnak is mozdulatait, s csatáink vihara oly panorámát nyújt nekik, minőt mi magunk idelent legföljebb egy léghajó csolnakjából élvezhetünk. Bámulhatják a mi szép fővárosunkat, Budapestet, s bizonyírt megragadja figyelmüket a gyönyörű sugárral, csodálják, mint vonul át a várost kétfelé osztva egy csillogó ezüst-szalag, a Duna